

Підтримка молоді як імпульс для зміцнення демократії та громадянського суспільства в Україні

Звіт за підсумками освітньої поїздки в Берлін

З 05.09.2016 по 09.09.2016 Фундація «Відкритий Діалог», «Європейський обмін» та Міжнародний Фонд «Відродження» організували третю навчальну поїздку українських студентів з Харкова, Одеси, Дніпра та Івано-Франківська до Берліну. Тридцятьо студентів провели насичений тиждень зустрічей з представниками європейських та німецьких урядових установ. Поїздка відбулася в рамках проекту «Підтримка молоді як імпульс для зміцнення демократії в Україні», який фінансується Міністерством закордонних справ Німеччини.

05.09.2016 відбувся перший з запланованих заходів – конференція, організована Фондом Фрідріха Науманна за Свободу та Німецьким товариством східноєвропейських студій під назвою «Будівництво дому під час пожежі? Головування Німеччини в ОБСЄ між тиском реформ і кризовим менеджментом», яка проходила в Берлінсько-Бранденбурзькій академії наук. Під час заходу учасники мали можливість послухати виступ *Міхаеля Георга Лінка*, Директора Бюро ОБСЄ з демократичних інститутів і прав людини. Він розповів, якою на його погляд є ситуація з безпекою в країнах-членах ОБСЄ через 25 років після підписання Паризької Хартії. Конференція була поділена на дві панельні дискусії.

В рамках першої панельної дискусії «Мінські домовленості – Потьомкінське село чи крок до миру?» Анатолій Гриценко, Міхаель Георг Лінк і Штефан Майстер обговорювали, насамперед, важливу інституційну роль ОБСЄ разом з тристоронньою контактною групою та стабілізаційною і моніторинговою місією в Україні. Були порушені питання про необхідність розвитку нової стратегії, про важливість збереження санкцій проти Росії тощо. В рамках другої панельної дискусії «Проміжні країни – захисна стратегія ОБСЄ для країн-нечленів НАТО» Майя Панджикідзе, Павел Фелгьенгауер, Петрі Гаккарайнен і Міхаель Штаак дискутували про те, що зараз отримала Європа – конфлікт ідеологій чи конфлікт інтересів, наскільки серйозною і нестабільною є сучасна геополітична ситуація та чи здатен Захід дискутувати з Росією, яка зовсім не бажає ставати європейською.

Більше про Фонд Фрідріха Наумана тут: <http://fnst.org/>

Про представництво Фонду Фрідріха Науманна в Україні та Білорусі:

<http://fnst.org/content/ukrayina-ta-bilorus>

Програма конференції (німецькою): <https://shop.freiheit.org/#!/Veranstaltung/O6JD6>

Про конференцію (українською): <http://fnst.org/content/budivnictvo-domu-pid-chas-pozhezhi>

За підтримки:

www.facebook.com/jugendprojektKDODE

Підтримка молоді як імпульс для зміцнення демократії та громадянського суспільства в Україні

З Анатолієм Гриценко та Міріам Космель після конференції про роль ОБСЄ у врегулюванні конфліктів в Європі

Увечері того ж дня учасники зустрілися з **Ольгою Шмідт** з організації «Dekabristen», яка презентувала учасникам проекту можливості стажування в Німеччині за програмою European Associates Programm Nordbayern/Berlin 2016. Ця програма обміну започаткована некомерційною асоціацією «Dekabristen e.V.» за підтримки Міністерства закордонних справ Німеччини. В межах програми виділяється 45 стипендій для студентів останнього року навчання та випускників різноманітних галузей на стажування в листопаді-грудні 2016 року. Таким чином, 30 молодих фахівців з України та Молдови, які володіють німецькою мовою, матимуть змогу стажуватися в Північній Баварії, 15 стипендіатів – у Берліні.

Більше про програму стажування читайте за посиланням (німецькою):

<https://drive.google.com/open?id=0B1x9jnavv9DsBEREWF0h9qNEE>.

Більше про організацію «Dekabristen e.V.» тут: <http://dekabristen.org/>

Наступного дня, 06.09.2016, учасники відвідали воркшоп «Німеччина та Україна: роль міжкультурних компетенцій у двосторонньому громадському розвитку» за участі **Людмили Мельник**, дослідниці Інституту європейської політики. Вона презентувала роботу інституту в напрямку України, розповіла про ті дослідження, які, на її думку, могли бути найбільш цікавими для учасників. Зокрема, йшлося про **дослідження української діаспори в Німеччині**, під час якого були опитані українські активісти, які проживають в Німеччині. Людмила Мельник вважає, що в Україні недооцінюють потенціал діаспори, переважно сприймають її упереджено. Інше дослідження, яке стосувалося **німецьких та українських аналітичних центрів**, дало можливість з'ясувати наскільки співвідносяться два підходи до організації роботи, як організації оцінюють свої спроможності і спроможності своїх партнерів за кордоном. Захід був надзвичайно цікавим і викликав багато запитань в учасників, зокрема про контроль над отриманими

За підтримки:

Підтримка молоді як імпульс для зміцнення демократії та громадянського суспільства в Україні

у аналітичних центрах Німеччини даними, як уникати їх фальсифікації; чи стало більше проектів за участю української сторони тощо. Пані Людмила охоче відповідала на усі запитання та радила, де можна знайти більше інформації з тих чи інших питань.

Більше про Інститут європейської політики <http://iep-berlin.de/en/>

Група на зустрічі з Людмилою Мельник

Наступна зустріч відбулася у Міністерстві закордонних справ Німеччини з **Крістофом Фуксом**, представником цільової групи щодо роботи з Україною Міністерства закордонних справ Німеччини. Пан Крістоф Фукс обговорив з учасниками програми актуальні питання українсько-німецьких відносин, зокрема в чому полягає головна мотивація Німеччині у допомозі Україні, яку саме допомогу отримує Україна від Німеччини та якими є очікування німецької сторони, щодо реформи та виходу з кризи.

Для Німеччини у співпраці з Україною є дуже важливими реформа судової системи та юстиції, результати боротьби з корупцією, реформа місцевого самоврядування. Пан Фукс також зазначив, що допомога Україні по виходу з кризи та збереження її цілісності – є одним з найважливіших напрямків зовнішньої політики Німеччини. Метою підтримки України є розвиток демократичної, побудованої на засадах правової держави та економічно стабільної спільноти. Німеччина бачить в Україні перспективного партнера для двосторонніх економічних відносин. На завершення пан Фукс зауважив, що до пріоритетів належить також підтримка ініціатив громадянського суспільства, які є рушійною силою в процесі реформ та демократизації України.

Більше про МЗС Німеччини можна дізнатися тут: <http://www.germania.diplo.de/>

Не менш інформативною була зустріч з **Катлен Кленсі**, представником Німецької служби академічних обмінів (DAAD). Пані Кленсі презентувала можливості навчання та наукової діяльності для іноземних студентів у Німеччині та стипендіальні програми DAAD. Серед відомих стипендіатів були названі Сергій Жадан та Юрій Андрухович. Учасники

За підтримки:

Підтримка молоді як імпульс для зміцнення демократії та громадянського суспільства в Україні

дізналися, що Німецька служба академічних обмінів здійснює зовнішню культурну, освітню та наукову політику, а також розвиток співпраці в галузі вищої школи. Головне управління DAAD знаходиться у Бонні, воно є центром керування усієї внутрішньої та міжнародної діяльності DAAD. Берлінський офіс у Науковому форумі є другим за значенням представництвом DAAD в Німеччині. В Україні працює головний національний офіс у м. Києві та лекторати у найбільших містах України. Пані Кленсі наголосила, що основною діяльністю DAAD є надання індивідуальних стипендій студентам та докторантам, а також підкреслила, що більшість студентів після навчання у Німеччині повертаються до України і працюють задля розвитку та процвітання своєї країни.

Більше про організацію можна дізнатися тут: <https://www.daad.de/en/>

Зустріч з д-ром Андреасом Умландом

Наприкінці дня відбулася зустріч з **д-ром Андреасом Умландом**, представником Інституту Євро-Атлантичного співробітництва. Д-р Умланд розпочав розмову з місця та ролі освіти в сучасному світі та рекомендував учасникам поїздки бути більш інтернаціональними – здобути освіту та/чи пройти стажування у кращих інституціях Європи та світу. Пан Умланд зазначив, що для побудови української держави у майбутньому буде все більше зростати потреба у фахівцях з міжнародним досвідом. На думку експерта, взаємини України та Європейського Союзу ставатимуть більш тісними. Відповідаючи на питання про майбутнє ЄС, д-р Умланд представив одну з концепцій розвитку ЄС – «Європа концентричних кіл», яка описує модель поділу Європейського Союзу на групи держав з різними рівнями інтеграції. Цікава дискусія зі студентами відбулася з питання концепції Міжмор'я як партнерського блоку держав від Балтійського до Чорного й Адриатичного морів. На завершення зустрічі політолог зазначив, що позитивним трендом німецького суспільства протягом останніх років є зростання обізнаності, симпатії та зацікавленості більшості німецької еліти питанням України.

За підтримки:

Підтримка молоді як імпульс для зміцнення демократії та громадянського суспільства в Україні

Більше про Інститут Євроатлантичного співробітництва можна прочитати тут:
https://en.wikipedia.org/wiki/Andreas_Umland

У середу, 07.09.2016, учасники мали зустріч з д-м **Мартіном Гоффманном**, директором напрямку Східної Європи Східного комітету німецької економіки. Пан Гоффманн розповідав про співпрацю німецьких та українських компаній, про історію та структуру, цілі та принципи функціонування Комітету, який був заснований у 1952 році як колективний орган низки головних об'єднань підприємницьких спілок Німеччини. Членами Східного комітету є підприємства в Німеччині, що мають інтереси в Росії, Білорусі, Україні, в країнах Південно-Східної Європи, на Кавказі та в Центральній Азії. Комітет виступає в якості впливової контактної особи для підприємств та адміністративних органів у цих регіонах і у самій Німеччині.

Пан Гоффманн детально розповів студентам про позицію Східного Комітету щодо поступового зняття економічних санкцій з Росії у відповідь на кожен з етапів виконання Мінських домовленостей, а також про наслідки санкцій для німецького бізнесу та ефективність такого інструменту для впливу на українсько-російські відносини. Відповідаючи на питання про можливості співпраці з Комітетом для молоді, пан Гоффманн розповів про Стипендіальну програму німецької економіки для України, яку впроваджує Східний Комітет в Україні і яка фінансується Федеральним міністерством економічної співпраці і розвитку та надає можливість студентам та випускникам ВНЗ з України пройти кількомісячну виробничу практику в німецьких компаніях.

Більше про Східний комітет німецької економіки тут: <http://www.ost-ausschuss.de/a-common-initiative-economic-associations-and-enterprises>

Детальніше про Стипендіальну програму тут: <http://www.internshipprogramme.de/>

Того ж дня студенти відвідали воркшоп «**Компетенції для громадянського суспільства**» за участі тренерів **Ольги Дятел та Сержа Кузнецова**, представників організації «MitOst». Ольга Дятел розповіла про історію та принципи роботи спілки «MitOst», яка є недержавною, неприбутковою організацією з офісом у Берліні. Вона сприяє культурному та мовному обміну в країнах Центральної, Східної та Південно-Східної Європи, Середньої Азії та Південного Кавказу. «MitOst» займається активною діяльністю у сфері навчання та порозуміння між народами і здійснює міжнародні освітні та культурні проекти, а також проекти обміну. Найбільш активними в Україні наразі є напрямки громадянська освіта, культура та інновації.

Серж Кузнецов разом з учасниками воркшопу обговорив та зобразив на фліпчарті поняття компетенції, які включають в тому числі і як вміння визначати свої потреби та аналізувати потреби суспільства, так і критичне мислення, толерантність, здатність приймати відповідальність за власні рішення тощо. Ольга Дятел пояснила учасникам, як працює компетентнісний підхід та як людина компетенцій впливає на суспільство, намалювала детальну схему створення та управління проектами з використанням такого підходу. Підбиваючи підсумки воркшопу, Ольга Дятел розповіла про UkraineLab –

За підтримки:

Підтримка молоді як імпульс для зміцнення демократії та громадянського суспільства в Україні

міждисциплінарну платформу для ефективного мережування та міжсекторного співробітництва для агентів змін, які працюють над проектами інноваційного розвитку в і для України. Це мозковий центр, де можуть народжуватися візії та інновації для громадянського суспільства та культури, так само як і діючий центр, де ці ідеї можуть одразу випробовуватись на практиці та трансформуватися в реальні партнерства.

Більше про «MitOst» тут: <http://www.mitost.org/en.html>

Зустріч з **Вільфредом Ільге**, представником впливового неурядового інституту – Німецької ради з міжнародних відносин (DGAP) пройшла у приміщенні інституту, який через дослідження, дискусії й відповідні видання просуває обговорення питань зовнішньої політики в Німеччині протягом майже 60 років. Пан Ільге розповів учасникам про те, що його новостворена дослідницька позиція в Інституті повністю присвячена питанню України. На думку експерта, це є сигналом того, що Україна стала важливим пулом для дослідження та політичної консультації в Німеччині. Під час зустрічі учасники дізналися, що в фокусі дослідницької діяльності Вільфреда Ільге є аналіз процесу впровадження реформ, зокрема реформи юстиції, та питання національних ідентичностей та регіональних політичних культур та їх впливу на політику в Україні. Особливу увагу пан Ільге приділив зміні політичного ставлення населення Донбасу та Півдня України до своєї національної ідентичності у постмайданівській Україні, а також процесам відновлення кланової системи на Сході України та її впливу на врегулювання конфлікту з Росією в рамках Мінського процесу. Питання розвитку політичної культури українців та поляризації української нації є важливим етапом на шляху формування нової політичної еліти.

Більше про організацію DGAP тут: <https://dgap.org/en>

На зустрічі з **Вільфредом Ільге**

За підтримки:

Підтримка молоді як імпульс для зміцнення демократії та громадянського суспільства в Україні

Наступна зустріч із **Світланою Савицькою**, регіональним координатором з питань Центрально-Східної Європи та Середньої Азії Transparency International пройшла в офісі організації. Пані Світлана розповіла про історію створення Transparency International, яка є міжнародною громадською організацією по боротьбі з корупцією та дослідженнях питань корупції у світі й відома публікацією свого щорічного Індексу сприйняття корупції (ІСК) у країнах світу. На сьогодні існує понад 100 національних осередків. Принципом роботи національних відділень організації є їх незалежність від центру. Transparency International має відділення в Україні, які реалізують низку проектів, спрямованих на посилення громадського контролю над виконанням державної антикорупційної програми, встановлення підзвітності та відкритого врядування, встановлення контролю за ефективністю витрат державних коштів.

Пані Савицька підкреслила важливість участі громадянського суспільства у боротьбі з корупцією та зазначила, що боротьба з корупцією в країні – це тривалий процес. Протягом останніх років завдяки громадянському суспільству цей процес активізувався – було створено Антикорупційне бюро, систему держзакупівель Prozzoro. Учасників найбільше цікавило, якими інструментами для боротьби з корупцією може користуватися громадянське суспільство та як ТІ оцінює реформу місцевого самоврядування та децентралізації у контексті боротьби з корупцією.

Більше про Transparency International тут:

<https://www.transparency.de/English.1222.0.html>

На зустрічі з німецьким політиком, членом партії Зелених **Віолою фон Крамон**

Четвертий день освітньої поїздки розпочався із зустрічі з німецьким політиком, членом партії Зелених **Віолою фон Крамон**, яка поділилася своїм досвідом роботи у якості депутата Бундестагу від Союзу 90/Зелених з 2009 по 2013 роки. Також політик За підтримки:

Підтримка молоді як імпульс для зміцнення демократії та громадянського суспільства в Україні

поділилась з учасниками зустрічі деякими технологіями, які вона використовувала задля того, щоб налагодити контакт зі своїми виборцями. Пані фон Крамон розповіла, що вона завжди ретельно вивчала свою цільову аудиторію та намагалися робити щось інноваційне, використовувати соціальні медіа, а також встановлювати прямі контакти з людьми, презентувати в діалозі себе та свою програму. Відповідаючи на питання про перспективи розвитку України, пані фон Крамон зазначила, що в Україні є позитивні зміни, нові політики. На її думку, майбутнім України є молодь, яка буде боротися з негативними тенденціями, створеними старою політичною елітою. Вона також підкреслила важливість підтримки розвитку громадянського суспільства в країні та створення нових неурядових організацій.

Більше про пані Віолу фон Крамон можна дізнатися на її сайті: <https://violavoncramon.de/>

Зустріч із ще одним німецьким політиком **Карлом-Георгом Вельманом**, депутатом Бундестагу від партії Християнсько-Демократичного Союзу, відбулася під час відвідання групою приміщення Бундестагу. На зустрічі пан Вельман представив свою роботу як голови німецько-української парламентської групи і зазначив, що бачить Україну як потенційного кандидата до ЄС. Україна має великий потенціал – людський капітал, але недоліком є наявність корупції та зв'язків олігархів та влади, а це не відповідає стандартам ЄС. На думку пана Вельмана, Україна потребує чогось на зразок фонду та плану Маршала – фінансової підтримки для розбудови держави. Україні потрібна зміна виборчого законодавства, реформа юстиції та незалежна партійна система, і цей досвід можна запозичувати у інших держав. Після виступу пана Вельмана учасники запитали його, які основні три реформи мають відбуватися в Україні. На що депутат відповів: *«реформа юстиції, податкова реформа, верховенство права»*. І пояснив це тим, що більшість інвесторів бажають прийти в Україну, але відсутність стабільності та транспарентного законодавства стримує цей процес. Україна втратила 25 років свого розвитку, хоча стартувала одночасно з Польщею, яка зараз на високому рівні розвитку та є членом ЄС. Не оминули студенти і запитання про корупцію у Німеччині. Пан Вельман не зміг сказати, що корупція відсутня взагалі, але партійна система в країні – дуже транспарентна, а корупція в парламенті суворо карається законом.

Більше про депутата Карла-Георга Вельмана можна дізнатись тут: www.wellmann-berlin.de

На зустрічі з керівником Представництва Європейської Комісії в Берліні, паном **Райнгардом Гьоніггаузом**, учасники дізналися про структуру та завдання Представництва Європейської Комісії в Німеччині. Відповідаючи на запитання учасників проекту, пан Гьоніггауз розповів більш детально про політичну та економічну співпрацю України та ЄС, позитивні наслідки та перспективи підписання Угоди про Асоціацію з Європейським Союзом, а також про зовнішні та внутрішні фактори, які перешкоджають та сприяють впровадженню безвізового режиму. Підсумовуючи розмову пан Гьоніггауз висловив своє задоволення високим рівнем підготовки студентів, учасників проекту, та підкреслив що з такою молоддю він впевнений в майбутньому України.

За підтримки:

Підтримка молоді як імпульс для зміцнення демократії та громадянського суспільства в Україні

Більше про Представництва Європейської Комісії тут:

https://ec.europa.eu/germany/home_de (нім.)

Зустріч з **Райнгардом Гьоніггаузом**, керівником Представництва Європейської Комісії

Увечері учасники мали змогу відвідати конференцію **«Економічна стабілізація і боротьба з корупцією в Україні»** у Представництві Європейської Комісії, яка була організована проектом «Київський Діалог», що реалізується громадською організацією «Європейський Обмін» та Міжнародним Фондом «Відродження». На заході студенти дізналися, що економічні реформи в Україні здійснюються, але динаміка цього процесу є дуже повільною. Основними досягненнями з початку 2015 року вважають збільшення цін на енергоносії (одна з вимог МВФ), закон про відповідальність банків у разі банкрутства, введення електронної системи державних закупівель, а також низку заходів з дерегулювання ділового клімату й сприяння прозорості.

Про те, як швидко й ефективно досягти в Україні економічних реформ, про вплив корупції та олігархічної системи на процес реформування й стагнацією українського господарства, а також про можливість стабілізувати українську економіку та зробити країну привабливою для іноземних інвесторів дискутували: **Рікардо Джуччі**, директор Німецької консультативної групи (Берлін), **Олена Трегуб**, директор Департаменту міжнародних програм, Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, **Юрій Буца**, заступник Міністра фінансів України, **Дмитро Сологуб**, віце-президент Національного банку України, **Пітер Вагнер**, голова Групи підтримки України, Європейська комісія (Брюссель), **Крістіна Гуцалова**, координатор ProZorro, проектний менеджер реформи державних закупівель при Національній раді реформ України, **Ярослав Грегірчак**, заступник бізнес-омбудсмена в Україні, **Кірстен Лоршайд**, Альянс за цілісність, Німецьке товариство з міжнародного співробітництва (GIZ).

Дискутуючи з іншими експертами щодо неможливості знайти мотивованих

За підтримки:

Підтримка молоді як імпульс для зміцнення демократії та громадянського суспільства в Україні

співробітників з таким невисоким рівнем зарплати держслужбовця в Україні, Райнгард Гьоніггауз, керівник Представництва Європейської Комісії в Німеччині, звернувся до учасників поїздки з запитанням, хто з молоді був би готовий працювати в уряді з невисокої зарплатнею. Студенти відповіли дружно піднятими руками та виявили бажання змінювати Україну і підтримувати реформи, працюючи на державних посадах у майбутньому.

Інформація та посилання на програму конференції на сайті «Київського Діалогу» <http://www.kiev-dialogue.org/uk/zaxodi.html?page=2>

Останній день поїздки завершився воркшопом за участі **Штефана Галінга**, представника Фонду науки і політики. Пан Галінг розповів про структуру інституту, в якому є 7 дослідницьких напрямків, 5 з яких регіональні (дослідження України належить до напрямку Східної Європи та Центральної Азії). Учасники дізналися, що інститут займається політичними та академічними дослідженнями з використанням провідних дослідницьких методів та надає експертну оцінку питань.

Сам пан Галінг займається дослідженням української олігархії, детально вивчає зміни її впливу на владу після демократизаційних процесів в Україні – Помаранчевої революції та Революції Гідності. Відповідаючи на запитання учасників проекту, експерт розповів про ставлення німців до подій в Україні. На думку пана Галінга, німецький уряд дуже активно підтримує Україну – технічно, економічно та політично, важливою частиною підтримки є санкції щодо Росії. Але пан Галінг також зауважив, що громадська думка з цього питання в Німеччині досить розділена, і з цим також необхідно працювати українській стороні. Пан Галінг побажав учасникам проекту успішно закінчити своє навчання та впроваджувати позитивні зміни у своїй країні.

Більше про організацію тут: <https://www.swp-berlin.org/en/start-en.html>

Учасники залишилися надзвичайно задоволені поїздкою та здобутими знаннями. Враженнями про це вони поділилися на своїх сторінках у мережі Facebook, більшість з них розміщені на сторінці Проекту «Підтримка молоді як імпульс для зміцнення демократії в Україні» у мережі Facebook.

Відвідайте наші сторінки у мережі Facebook:

Проект «Підтримка молоді як імпульс для зміцнення демократії в Україні» у FB:

<https://www.facebook.com/jugendprojektKDODF/>

Сторінка Фондації «Відкритий Діалог»: <https://www.facebook.com/ODFUKR/>

Сторінка організації European Exchange: https://www.facebook.com/Europ%C3%A4ischer-Austausch-European-Exchange-205531692842267/?ref=br_rs

За підтримки:

www.facebook.com/jugendprojektKDODF